

Synergy of Statistics and Science – A New Dimension of the Census Data

Zlatibor, 11th–14th March 2025

Sinergija statistike i nauke – nova dimenzija popisnih podataka

Zlatibor, 11–14. mart 2025.

Višegodišnji proces pripreme i realizacije Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova 2022. godine zaokružen je Konferencijom na kojoj su prezentovane tematske studije i specijalne publikacije bazirane na rezultatima Popisa 2022.

Pored autora studija, ovom naučnom skupu prisustvovali su i drugi akademski profesori, naučni radnici i istraživači, predstavnici ministarstava i posebnih organizacija, kao i statističari iz RZS-a i iz statističkih zavoda zemalja regiona. Konferenciju je rečima dobrodošlice otvorio v. d. direktora Republičkog zavoda za statistiku, Branko Josipović, koji se u uvodnom izlaganju osvrnuo na rezultate Popisa 2022, ali i na složene metodološke i analitičke procese koji stoje iza njihove interpretacije. Takođe, prisutnima se obratio i Rihard Maša (Richard Masha), predstavnik Delegacije Evropske unije u Republici Srbiji, koji je istakao značaj saradnje Evropske unije i Republike Srbije u oblasti razvoja zvanične statistike.

U nastavku je dat kratak osvrt na sadržaj tematskih studija i specijalnih publikacija.

STANOVNIŠTVO SRBIJE – DINAMIKA I STRUKTURE

– IDN CDI, GRUPA AUTORA,
UREDNIK VLADIMIR NIKITOVIĆ

Studija sadrži sedam autorskih priloga, u kojima su detaljno analizirane demografske promene u Republici Srbiji tokom poslednjeg međupopisnog perioda. Fokus istraživanja je na populacionoj dinamici, kao i na ključnim demografskim, obrazovnim, migracionim i drugim karakteristikama stanovništva i promenama u strukturi domaćinstava i porodica.

STANOVNIŠTVO I DOMAĆINSTVA GRADA BEOGRADA

– BILJANA RADIVOJEVIĆ

Ova studija nastala je iz potrebe za sveobuhvatnim prikazom ključnih pokazatelja demografskog razvoja Grada Beograda. Publikacija na jednom mestu objedinjuje podatke Popisa 2022. godine i daje detaljnu analizu prostorne distribucije i karakteristika stanovništva i domaćinstava glavnog grada.

DEMOGRAFSKI PROFIL MLADOG STANOVNIŠTVA SRBIJE

– MIRJANA DEVEDŽIĆ,
ANKICA ŠOBOT

Cilj studije je da istraži specifičnosti mlade populacije uzrasta od 15 do 34 godine. Analiza obuhvata demografske i socioekonomske aspekte, uključujući dinamiku i prostorni razmeštaj, obrazovne, ekonomske, migratorne i druge karakteristike stanovništva, kao i izazove vezane za roditeljstvo i formiranje porodice.

DEMOGRAFSKI PROFIL STARIJEG STANOVNIŠTVA

– JELENA STOJILKOVIĆ GNJATOVIĆ

Sveobuhvatna analiza demografskih, bioloških i socioekonomskih obeležja stanovništva starog 65 i više godina tema je ove studije. Kroz detaljan prikaz popisnih podataka, prikazane su karakteristike starijih lica i izazovi vezani za ubrzano starenje populacije Republike Srbije.

KA RAZUMEVANJU KRIZE RAĐANJA U SRBIJI

– MIRJANA RAŠEVIĆ

Niska stopa rađanja, daleko ispod nivoa potrebnog za prostu reprodukciju, predstavlja ključni demografski izazov Republike Srbije. Ova studija analizira krizu fertiliteta iz dugoročne perspektive, oslanjajući se na podatke Popisa 2022. Fokus je na mikro-, mezo- i makrofaktorima koji utiču na nisku stopu rađanja, kao i na teorijske koncepte i istraživanja koja osvetljavaju razloge zašto se roditeljstvo odlaže ili izostaje.

BRAK I PORODICA U RASKORAKU

– MIRJANA BOBIĆ,
MILICA VESKOVIĆ ANĐELKOVIĆ

Studija pruža detaljnu demografsko-statističku i sociološku analizu podataka Popisa 2022. koji se odnose na bračne i porodične strukture u Republici Srbiji. Rezultati popisa stavljeni su u širi demografski kontekst, upoređeni sa podacima prethodnih popisa sprovedenih na teritoriji Republike Srbije, kao i sa sličnim podacima iz evropskog okruženja, sa posebnim osvrtom na uticaj globalne promene shvatanja bračnosti i porodice.

ETNOKULTURALNI PORTRET SRBIJE

– GORDANA VOJKOVIĆ

Razumevanje etnokulturnih karakteristika stanovništva važno je za sagledavanje demografske slike Republike Srbije. Detaljno su analizirane osnovne karakteristike i prostorni razmeštaj 27 nacionalnih zajednica – pored Srba, analiza je obuhvatila pripadnike 24 nacionalne manjine koje imaju formirane nacionalne savete, kao i zajednice koje su posebne po svom etno-kulturološkom i istorijskom razvoju, Muslimane i Jugoslovene. Poseban doprinos ove studije ogleda se u prikazu istorijata prikupljanja podataka o etnokulturalnim karakteristikama stanovništva Republike Srbije, počev od sredine 19. veka.

ROMI U POPISIMA STANOVNIŠTVA SRBIJE – IZMEĐU STATISTIKE I DEMOGRAFSKE STVARNOSTI

– ALEKSANDAR KNEŽEVIĆ

Fokus istraživanja je na demografskoj slici romske populacije prema podacima Popisa 2022. godine, kao i na najznačaj-

nijim segmentima demografskog razvoja Roma u Republici Srbiji tokom više međupopisnih perioda. Analiza obuhvata različite aspekte, uključujući populacionu dinamiku Roma kroz popise, primenu subjektivnog kriterijuma nacionalne identifikacije romskog stanovništva u redovnim statističkim istraživanjima, kao i prostorni razmeštaj i osnovne karakteristike pripadnika romske zajednice.

SRBIJA KAO ODREDIŠTE – KO SE DOSELJAVA, A KO SE VRAĆA?

– VESNA LUKIĆ, SUZANA LOVIĆ OBRADOVIĆ

Kroz naučno tumačenje podataka Popisa 2022, studija pruža odgovore na ključna pitanja: Ko se doseljava u Republiku Srbiju, a ko se vraća iz inostranstva? Koji su najčešći razlozi za imigraciju i povratak, sa posebnim osvrtom na starosno-polnu strukturu u vreme doseljenja, nacionalnu pripadnost, nivo obrazovanja i zemlje polazišta? Takođe, razmatra se uticaj doseljenih lica na brojnost, prostorni raspored i demografske strukture stanovništva Republike Srbije.

DEMOGRAFSKE PROMENE I EKONOMSKI RAST U REPUBLICI SRBIJI

– INSTITUT EKONOMSKIH NAUKA

Studija predstavlja originalno istraživanje uticaja demografskih promena na ekonomski rast u Republici Srbiji. Kroz prizmu demografskih trendova, analizirajući rezultate popisa 2002, 2011. i 2022. godine, kao i projektovane trendove do 2052. godine, ova studija pruža dublji uvid u ekonomsku tranziciju države.

SRBIJA IZMEĐU SELA I GRADA – NASELJA I NJIHOVA STRUKTURNA OBELEŽJA

– MARIJA DROBNJAKOVIĆ, VLASTA KOKOTOVIĆ KANAZIR

Temeljna i sistematična studija posvećena detaljnom pregledu osnovnih obeležja naselja u Republici Srbiji, razvrstanih prema stepenu urbanizacije u skladu sa međunarodnom metodologijom – DE-GURBA. Koristeći podatke Popisa 2022. godine, autorke studije pružaju sveobuhvatan uvid u dinamiku i strukturu naseljavanja u Republici Srbiji i analizu razvijenosti mreže naselja, njihovu genezu i morfologiju, uz dublji uvid u demografski i socioekonomski profil naselja i obrasce stanovanja.

STANOVNIŠTVO U MALIM NASELJIMA – DRAGICA GATARIĆ

Prema rezultatima Popisa 2022. godine, gotovo četvrtina naselja u Republici Srbiji pripada kategoriji populaciono malih naselja, odnosno onih koja broje manje od 100 stanovnika. Težište ove studije je na detaljnoj analizi demografskih, obrazovnih, migracionih i drugih karakteristika stanovnika malih naselja, kao i na teritorijalnoj rasprostranjenosti ovih naselja, s posebnim akcentom na pogranična naselja.

Pored tematskih studija, značajan doprinos analizi i interpretaciji popisnih podataka dale su i četiri specijalne publikacije Republičkog zavoda za statistiku: „**Detaljne tablice mortaliteta za Republiku Srbiju, 2021–2023.**“ donose iscrpne podatke o stopama smrtnosti i očekivanom životnom veku; „**Projekcije stanovništva Republike Srbije 2022–2052.**“ prvi put su izrađene u čak 32 scenarija, pružajući sveobuhvatan uvid u

moguće promene populacione veličine i ukazujući na ključne izazove u narednom periodu. Publikacija „**Najčešća imena i prezimena u Republici Srbiji**“ donosi pregled imena i prezimena koja dominiraju u različitim delovima zemlje, kao i prikaz najčešćih imena po generacijama, počev od rođenih pre 1940. godine do 2022. godine. „**Popis za početnike**“ je slikoviti vodič namenjen starijim osnovcima i njihovim nastavnicima, kao i široj javnosti, sa ciljem da na jednostavan i razumljiv način pruži čitaocima osnovne informacije o značaju popisa, kao i da ih upozna sa popisnim rezultatima.

Uz ove publikacije, Republički zavod za statistiku nastavlja da unapređuje pristup podacima kroz digitalne alate. Na Konferenciji je predstavljen i Popisni **Geoportal** koji omogućava korisnicima interaktivni uvid u prostornu dimenziju različitih pokazatelja. Takođe, predstavljene su još dve aplikacije koje će uskoro biti dostupne korisnicima i dodatno olakšati pristup podacima i njihovu analizu.

Konferencija, Sinergija statistike i nauke – nova dimenzija popisnih podataka, pokazala je da su pouzdani statistički podaci ključni za razumevanje savremenih demografskih i društvenih kretanja. Kroz razmenu znanja i iskustva, učesnici su osvetlili nove perspektive za interpretaciju i primenu popisnih podataka, što može doprineti unapređenju javnih politika i naučnih istraživanja. Ova konferencija još jednom je potvrdila značaj saradnje između statističkih institucija, akademske zajednice i donosilaca odluka u oblikovanju strategija zasnovanih na popisnim podacima.

Marija Lević

*Statistical Office of the Republic of Serbia,
Belgrade, Serbia*

Correspondence:

Marija Lević, Statistical Office of the
Republic of Serbia, 5 Milana Rakica St.,
11000 Belgrade, Serbia

Email:

marija.levic@stat.gov.rs